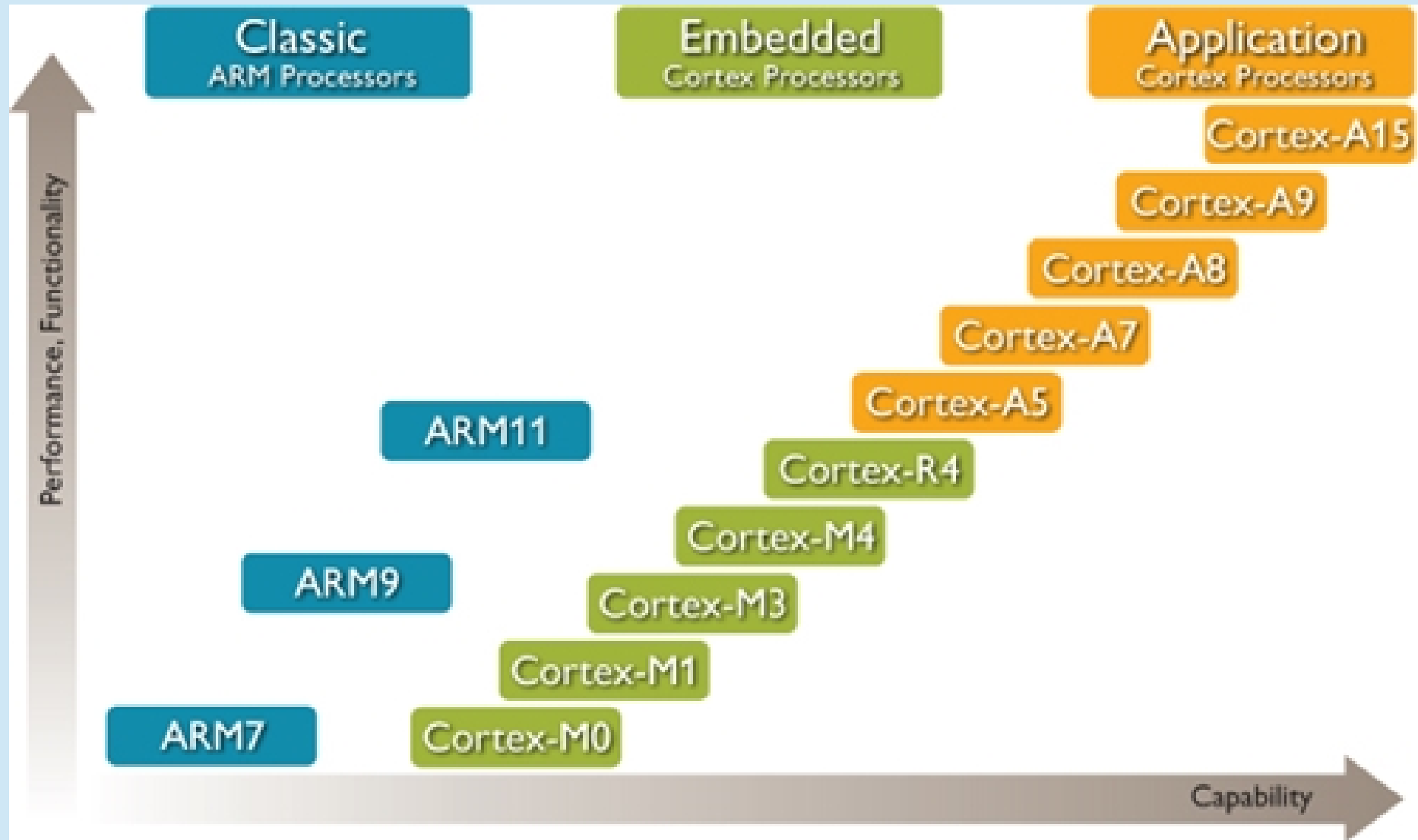

Architektura ARM

Přehled architektur ARM

Velikosti dat a instrukční soubor

ARM je 32-bitová architektura

Von-Neumannova architektura (společná paměťová oblast pro program i data)

Velikosti datových objektů:

Byte ... 8 bitů

Halfword ... 16 bitů (2 byty)

Word ... 32 bitů (4 byty)

Implementována jedna ze dvou nebo obě instrukční sady

32-bitová ARM instrukční sada

16-bit Thumb (redukovaná) instrukční sada

Jazelle jádra navíc umí přímo spustit Java bytecode (Android std. Aplikace,...)

ARM podporuje sedm operačních režimů

- **User** : neprivilegovaný režim, běh standardních uživatelských úloh
- **FIQ** : Fast Interrupt – nastaven při vstupu do obsluhy rychlého přerušení (nejvyšší priorita, externí vstup)
- **IRQ** : Interrupt – nastaven při vstupu do obsluhy standardního přerušení – externí události, události interních periférií...
- **Supervisor** : výchozí stav RESET a po provedení instrukce Software Interrupt
- **Abort** : obsluha chyby přístupu do paměti (mimo mapovanou paměť, adresa nesoudělná s délkou slova...)
- **Undef** : obsluha chyby při výskytu nedefinované instrukce
- **System** : privilegovaný režim, používá stejné registry jako režim User

Soubor registrů ARM

Viditelné registry

Abort Mode

r0
r1
r2
r3
r4
r5
r6
r7
r8
r9
r10
r11
r12
r13 (sp)
r14 (lr)
r15 (pc)
cpsr
spsr

Skryté registry

User

FIQ

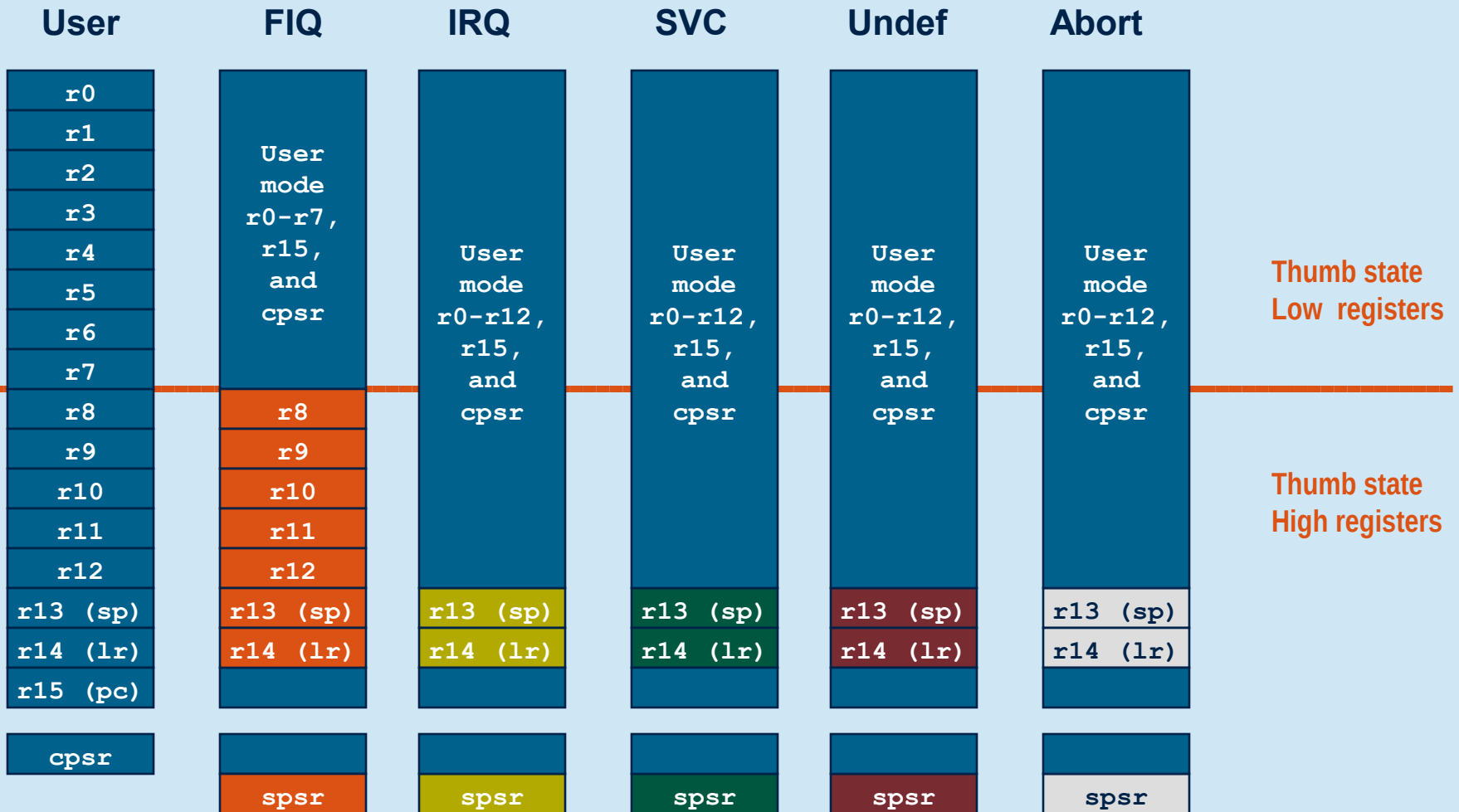
IRQ

SVC

Undef

	r8			
	r9			
	r10			
	r11			
	r12			
r13 (sp)	r13 (sp)	r13 (sp)	r13 (sp)	r13 (sp)
r14 (lr)	r14 (lr)	r14 (lr)	r14 (lr)	r14 (lr)
	spsr	spsr	spsr	spsr

Přehled organizace registrů

Pozn.: Režim System používá registrovou sadu jako režim User

Vlastnosti registrů

ARM obsahuje 37 registrů s šířkou slova 32 bitů

- 1 program counter
- 1 current program status register
- 5 saved program status registers
- 30 registrů pro obecné použití

Dostupnost registrů závisí na operačním módu

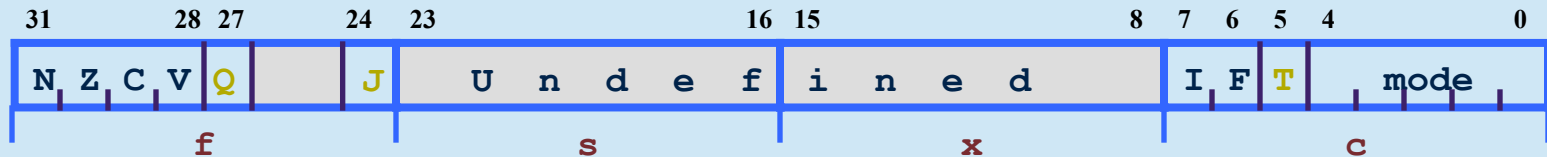
V každém režimu jsou dostupné registry

- společná sada **r0-r12** (kromě FIQ, tam jsou vlastní **r8-r12**)
- individuální **r13** (stack pointer, **sp**) a **r14** (link register, **lr**, návratová adresa)
- program counter, **r15** (**pc**)
- current program status register, **cpsr**

Privilegované režimy (kromě System) mají přístupný

- individuální **spsr** (saved program status register)

Program Status Registers

Condition code flags

- N = **N**egative result from ALU
- Z = **Z**ero result from ALU
- C = ALU operation **C**arried out
- V = ALU operation o**V**erflowed

Sticky Overflow flag - Q flag

- Architecture 5TE/J only
- Indicates if saturation has occurred

J bit

- Architecture 5TEJ only
- J = 1: Processor in Jazelle state

Interrupt Disable bits.

- I = 1: Disables the IRQ.
- F = 1: Disables the FIQ.

T Bit

- Architecture xT only
- T = 0: Processor in ARM state
- T = 1: Processor in Thumb state

Mode bits

- Specify the processor mode

Program Counter (r15)

Při provádění instrukcí ARM:

- Šířka všech instrukcí je 32 bitů
- Všechny instrukce musí začínat na adrese dělitelné čtyřmi
- V důsledku toho je hodnota **pc** uložena v bitech [31:2] a bity [1:0] mají nedefinovaný obsah

Při provádění instrukcí Thumb:

- Šířka všech instrukcí je 16 bitů, (některé jsou rozděleny na více slov 16 bitů)
- Všechny instrukce musí začínat na adrese dělitelné dvěma
- V důsledku toho je hodnota **pc** uložena v bitech [31:1] a bity [0:0] mají nedefinovaný obsah

Zpracování výjimek

Při výskytu výjimky je automaticky provedeno:

- Zkopírování CPSR do SPSR_<mode>
- Nastavení bitů v CPSR
  - Nastavení ARM stavu
  - Změna režimu
  - Zákaz přerušení
- Uložení návratové adresy do LR_<mode>
- Nastavení PC na adresu vektoru

Při návratu z obsluhy musí být provedeno:

- Obnova CPSR ze SPSR_<mode>
- Obnova PC z LR_<mode>

Toto smí být provedeno pouze v ARM stavu

0x1C	FIQ
0x18	IRQ
0x14	(Reserved)
0x10	Data Abort
0x0C	Prefetch Abort
0x08	Software Interrupt
0x04	Undefined Instruction
0x00	Reset

Tabulka vektorů

Instrukční sada

Provedení všech ARM instrukcí může být podmíněno postfixem, který vyjadřuje kombinaci stavových bitů (CPSR)

- Snižuje počet instrukcí a zejména skoků (rychlost)

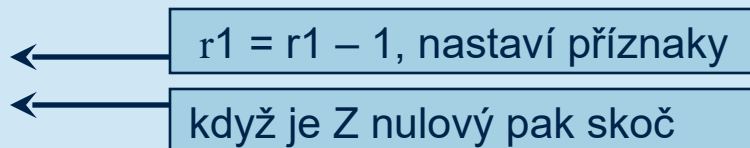
```
CMP    r3,#0
BEQ    skip
ADD    r0,r1,r2
skip:
```

```
CMP    r3,#0
ADDNE  r0,r1,r2
```


Defaultně nejsou ovlivňovány stavové bity, toto musí být explicitně vynuceno postfixem “S”. (kromě instrukce CMP)

```
loop
...
SUBS  r1,r1,#1
BNE  loop
```


Condition Codes

Seznam možných podmínek:

- AL je defaultní a nemusí být uvedena

Suffix	Description	Flags tested
EQ	Equal	Z=1
NE	Not equal	Z=0
CS/HS	Unsigned higher or same	C=1
CC/LO	Unsigned lower	C=0
MI	Minus	N=1
PL	Positive or Zero	N=0
VS	Overflow	V=1
VC	No overflow	V=0
HI	Unsigned higher	C=1 & Z=0
LS	Unsigned lower or same	C=0 or Z=1
GE	Greater or equal	N=V
LT	Less than	N!=V
GT	Greater than	Z=0 & N=V
LE	Less than or equal	Z=1 or N!=V
AL	Always	

Příklady podmíněných instrukcí

Použití sekvence stejně podmíněných instrukcí

```
if (a==0) func(1);  
    CMP      r0,#0  
    MOVEQ    r0,#1  
    BLEQ     func
```

Použití sekvence různě podmíněných instrukcí

```
if (a==0) x=0;  
if (a>0)  x=1;  
    CMP      r0,#0  
    MOVEQ    r1,#0  
    MOVGT    r1,#1
```

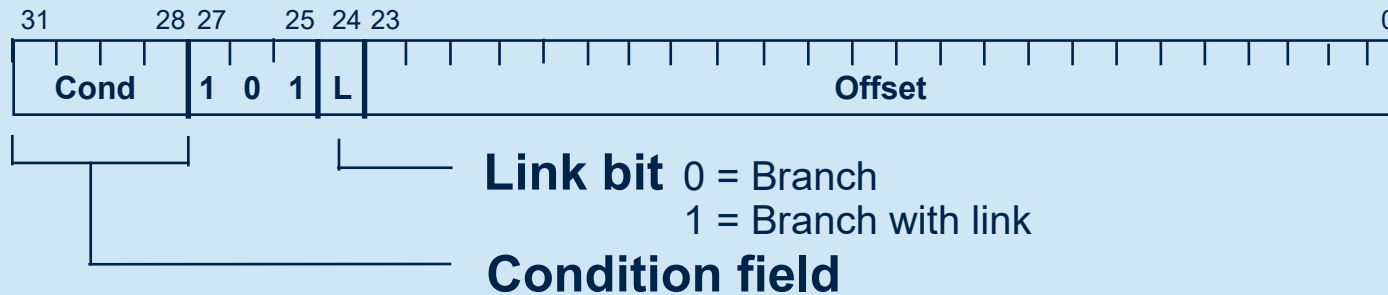
Použití podmíněné instrukce CMP

```
if (a==4 || a==10) x=0;  
    CMP      r0,#4  
    CMPNE    r0,#10  
    MOVEQ    r1,#0
```

Instrukce skoku

Branch : **B{<cond>} label**

Branch with Link : **BL{<cond>} subroutine_label**

Procesorové jádro posune pole offset o 2 bity vlevo, provede znaménkové rozšíření na 32 bitů a přičte k PC

- Rozsah ± 32 Mbyte
- Jak provést delší skok?

Instrukce pro operace s daty

Přehled :

■ Aritmetické:	ADD	ADC	SUB	SBC	RSB	RSC
■ Logické:	AND	ORR	EOR	BIC		
■ Porovnání :	CMP	CMN	TST	TEQ		
■ Přesun:	MOV	MVN				

Instrukce pracují pouze s registry, NE s pamětí

Syntaxe:

<Operation>{<cond>}{S} Rd, Rn, Operand2

- Instrukce porovnání pouze nastaví příznakové bity – nobsahují Rd
- Instrukce pro přesun neobsahují Rn

Druhý operand je pro ALU předzpracován jednotkou barrel shifter.

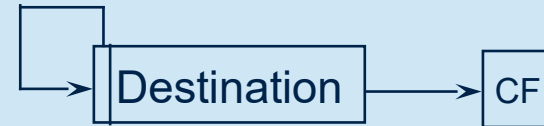
Barrel Shifter

LSL : Logical Left Shift

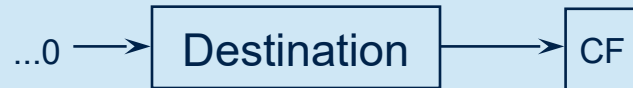
Násobení mocninou 2

ASR: Arithmetic Right Shift

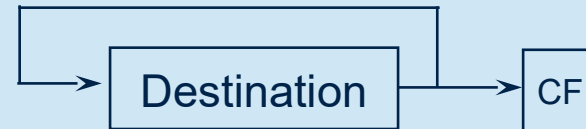
Division by a power of 2,
preserving the sign bit

LSR : Logical Shift Right

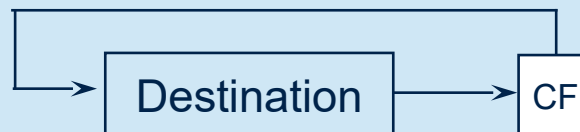
Dělení mocninou 2

ROR: Rotate Right

Bitová rotace s přenosem z LSB do MSB

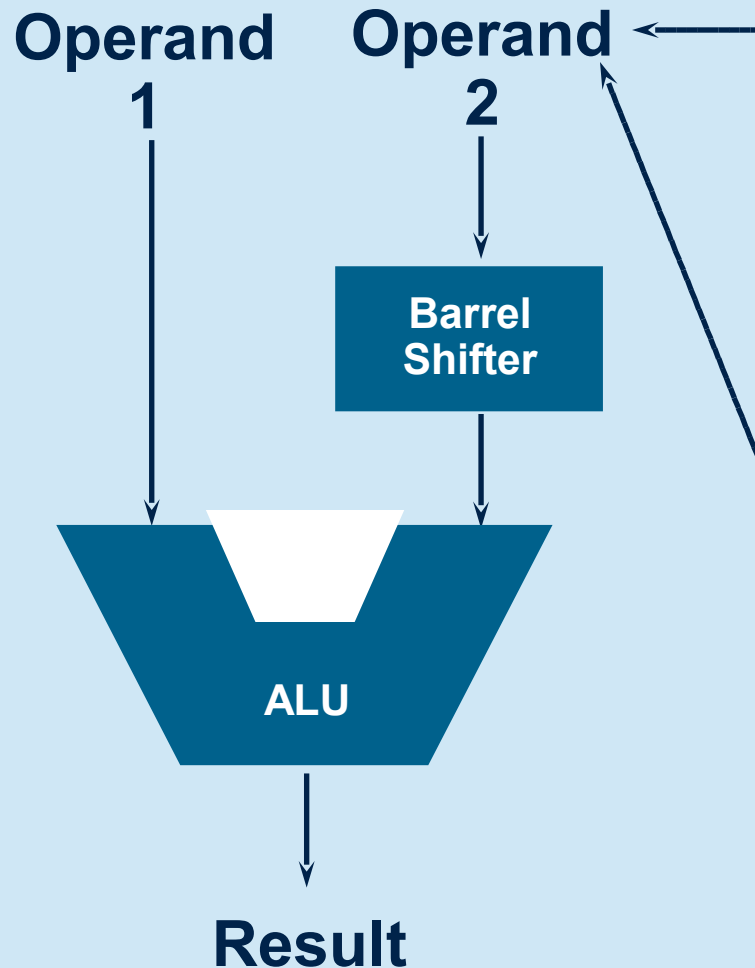
RRX: Rotate Right Extended

Bitová rotace přes CF

Použití Barrel Shifter: (druhý operand)

Registr, volitelne s operací posunu

- Hodnota posunu může být:
  - 5 bitová neznaménková hodnota
  - Hodnota spodního bytu jiného registru
- Používáno pro násobení konstantou

Přímá hodnota

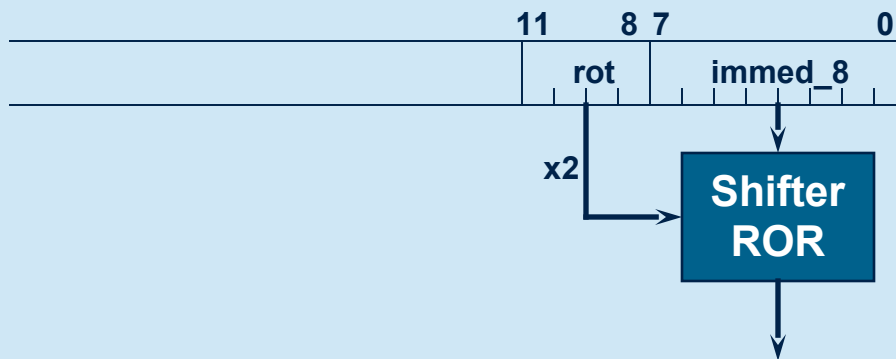
- osmibitové číslo, rozsah 0-255.
  - Možnost bitové rotace vpravo o sudý počet bitů
- Umožňuje zadání většího rozsahu 32-bitových konstant (značně omezený)

Přímé konstanty (1)

ARM instrukce nemůže obsahovat 32 bitovou konstantu

- Všechny ARM instrukce jsou dlouhé 32 bitů

Instrukce po datové operaci mají k dispozici 12 bitů pro druhý operand

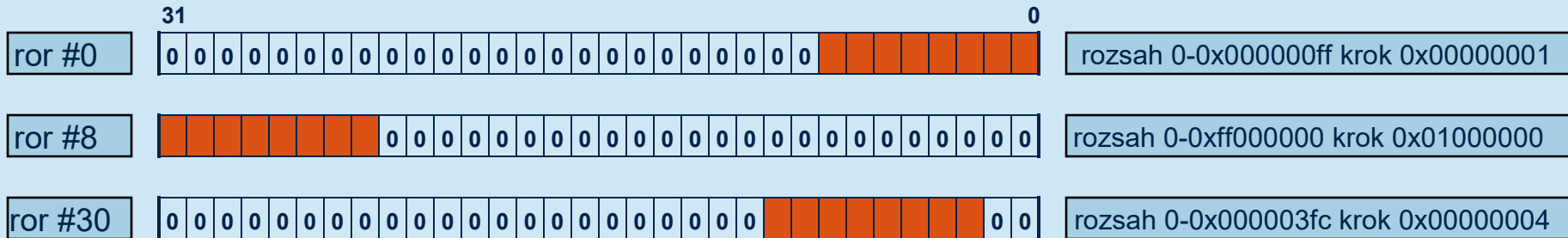

4 bit rotate value (0-15) is multiplied by two to give range 0-30 in steps of 2

Rule to remember is “8-bits shifted by an even number of bit positions”.

Přímé konstanty (2)

Examples:

Assembler převede zápis konstant na použití rotací konstanty:

- `MOV r0, #4096` ; uses 0x40 ror 26
- `ADD r1, r2, #0xFF0000` ; uses 0xFF ror 16

Bitový doplněk může být zapsán s použitím instrukce MVN:

- `MOV r0, #0xFFFFFFFF` ; přeloženo jako `MVN r0, #0`

Hodnoty, které nemohou být takto převedeny způsobí chybové hlášení překladače

32-bitové konstanty

Pro obecné použití konstant s vyššími hodnotami je v assembleru zavedena pseudo-instrukce:

- `LDR rd, =const`

Která zajistí:

- Použití `MOV` or `MVN` pokud je to možné.

nebo

- Generování `LDR` instrukce s adresou relativní k PC, načte hodnotu přímo ze 32b slova z paměti

Příklady:

■ <code>LDR r0,=0xFF</code>	=>	<code>MOV r0,#0xFF</code>
■ <code>LDR r0,=0x55555555</code>	=>	<code>LDR r0,[PC,#Imm12]</code>
		...
		...
		<code>DCD 0x55555555</code>
-

Syntaxe:

- **MUL**{<cond>}{S} Rd, Rm, Rs
- **MLA**{<cond>}{S} Rd, Rm, Rs, Rn
- **[U|S]MULL**{<cond>}{S} RdLo, RdHi, Rm, Rs
- **[U|S]MLAL**{<cond>}{S} RdLo, RdHi, Rm, Rs

$Rd = Rm * Rs$

$Rd = (Rm * Rs) + Rn$

$RdHi, RdLo := Rm * Rs$

$RdHi, RdLo := (Rm * Rs) + RdHi, RdLo$

Čas instrukce

- Základní instrukce MUL
  - 2-5 cyklů v ARM7TDMI
  - 1-3 cykly v StrongARM/XScale
  - 2 cykly v ARM9E/ARM102xE
- +1 cykl pro ARM9TDMI (oproti ARM7TDMI)
- +1 cykl pro součet
- +1 cykl pro verzi “long”

Přesun dat Registr <> Paměť

LDR	STR	Word
LDRB	STRB	Byte
LDRH	STRH	Halfword
LDRSB		Signed byte load
LDRSH		Signed halfword load

Paměť musí podporovat všechny šířky slov

Syntax:

- **LDR**{<cond>}{<size>} Rd, <address>
- **STR**{<cond>}{<size>} Rd, <address>

e.g. **LDREQB**

Adresa pro instrukci LDR/STR je zapsána jako bazový registr plus offset

Pro přístup WORD a neznaménkový BYTE

- Přímá hodnota 12 bitů (tzn. 0 - 4095 bytů).
`LDR r0, [r1, #8]`
- Registr bitově posunutý o přímo zadanou hodnotu
`LDR r0, [r1, r2]`
`LDR r0, [r1, r2, LSL#2]`

Hodnota může být přičtena nebo odečtena s bazovým registrem:

```
LDR r0, [r1, #-8]
LDR r0, [r1, -r2]
LDR r0, [r1, -r2, LSL#2]
```

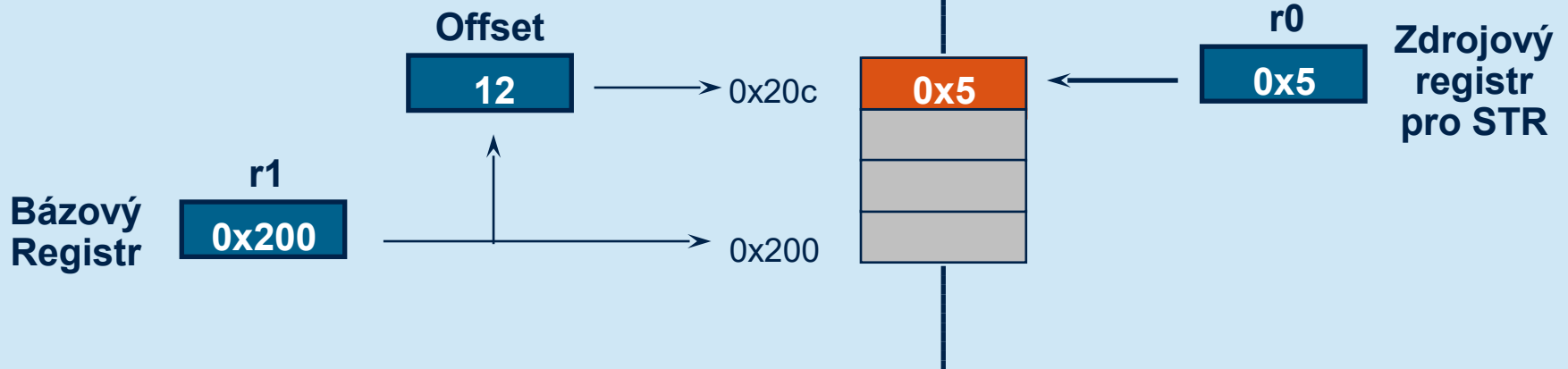
Pro halfword a znaménkový halfword / byte, může být offset:

- Přímá neznaménková osmibitová hodnota (tzn. 0-255 bytů).
- Registr (bez možnosti bitového posunu).

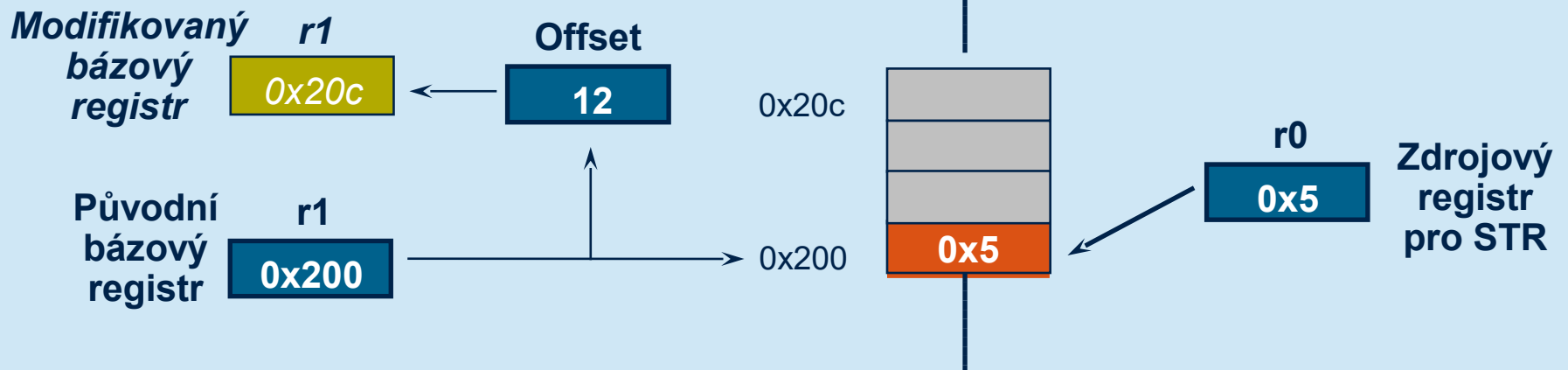
Možnost pre nebo post modifikace registru

Pre or Post Indexed Addressing?

Pre-indexed: STR r0, [r1, #12]

■ **Post-indexed: STR r0, [r1], #12**

LDM / STM operace

Syntaxe:

<LDM | STM>{<cond>}<addressing_mode> Rb{!}, <register list>

4 adresní módy:

LDMIA / STMIA

increment po

LDMIB / STMIB

increment před

LDMDA / STMDA

decrement po

LDMDB / STMDB

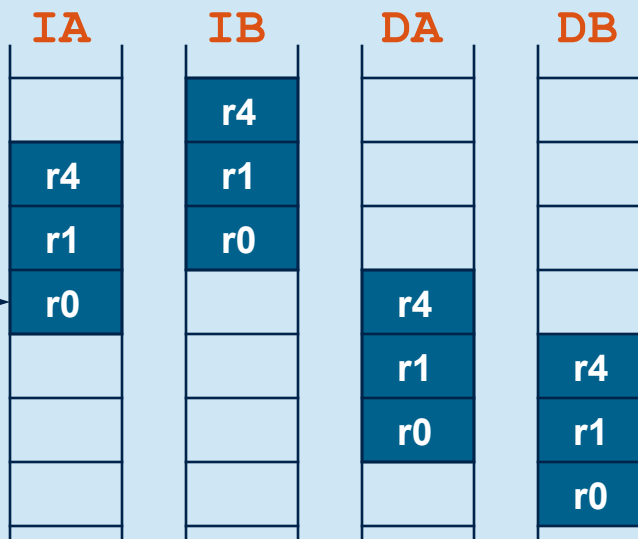
decrement před

LDMxx r10, {r0,r1,r4}

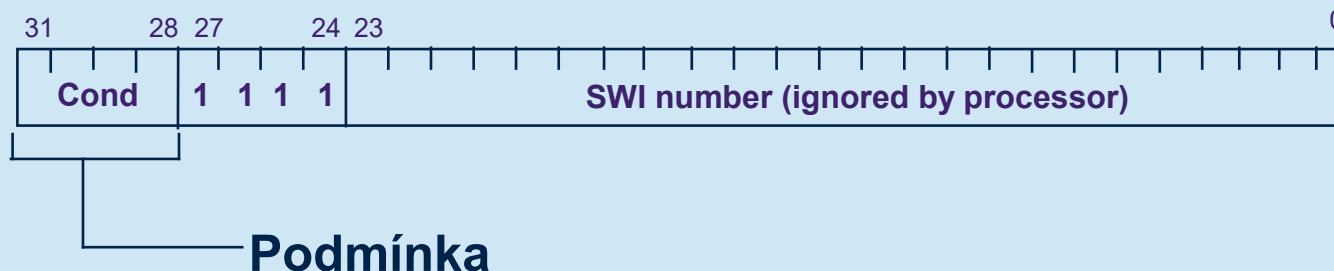
STMxx r10, {r0,r1,r4}

Bázový Registr (Rb)

r10

Software Interrupt (SWI)

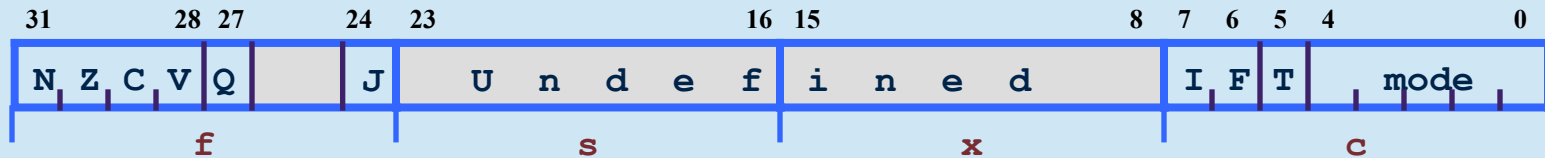
Softwarové vyvolání výjimky (přerušení), jediná SW možnost přechodu do privilegovaného módu

Lze specifikovat 24-bitovou hodnotu, která může být použita obslužnou rutinou

Syntax:

■ `SWI{<cond>} <SWI number>`

Instrukce pro přesun PSR

MRS a MSR přesouvá obsah CPSR / SPSR do nebo z obecného registru

Syntaxe:

- **MRS**{<cond>} Rd,<psr> ; Rd = <psr>
- **MSR**{<cond>} <psr[_fields]>,Rm ; <psr[_fields]> = Rm

kde

- <psr> = CPSR or SPSR
- [_fields] = libovolná kombinace 'fsxc'

Možnost použití přímé konstanty

- **MSR**{<cond>} <psr_fields>,#Immediate

V režimu User mohou být všechny bity CPSR čteny ale zápis je možný pouze u podmínkových bitů (f)

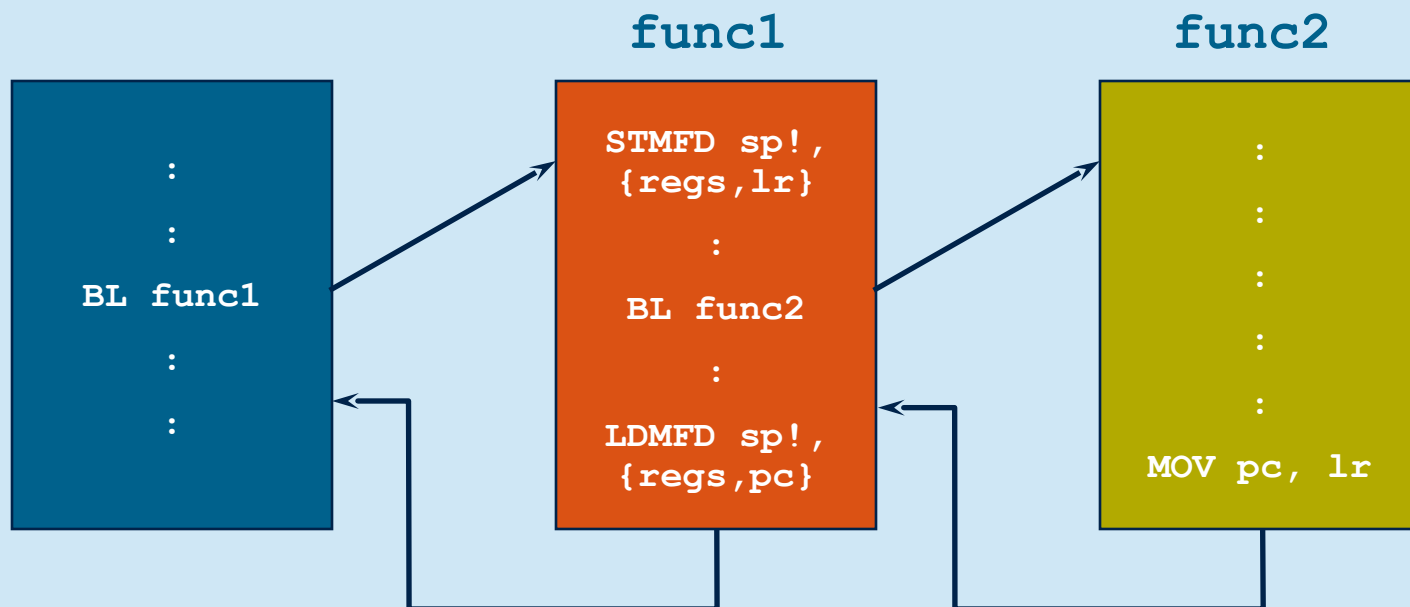
ARM skoky a podprogramy

B <label>

- Relativně k PC, rozsah ± 32 MB

BL <subroutine>

- Uloží návratovou adresu do LR
- Návrat se provede obnovením PC z LR
- LR musí být většinou ukládán na zásobník programem

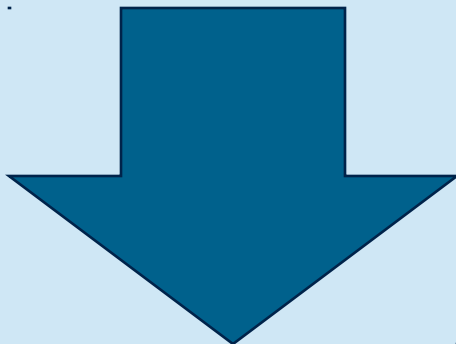

Thumb je 16-ti bitová instrukční sada

- Optimalizována pro výstup překladače C (~65% velikosti ARM kódu)
- Zlepšuje využitelnost menší kapacity paměti
- Instrukce jsou interně převáděny na instrukce ARM a takto vykonávány
- Přepínání mezi ARM a Thumb módem se provede instrukcí **BX**

ADDS r2,r2,#1

32-bit ARM Instruction

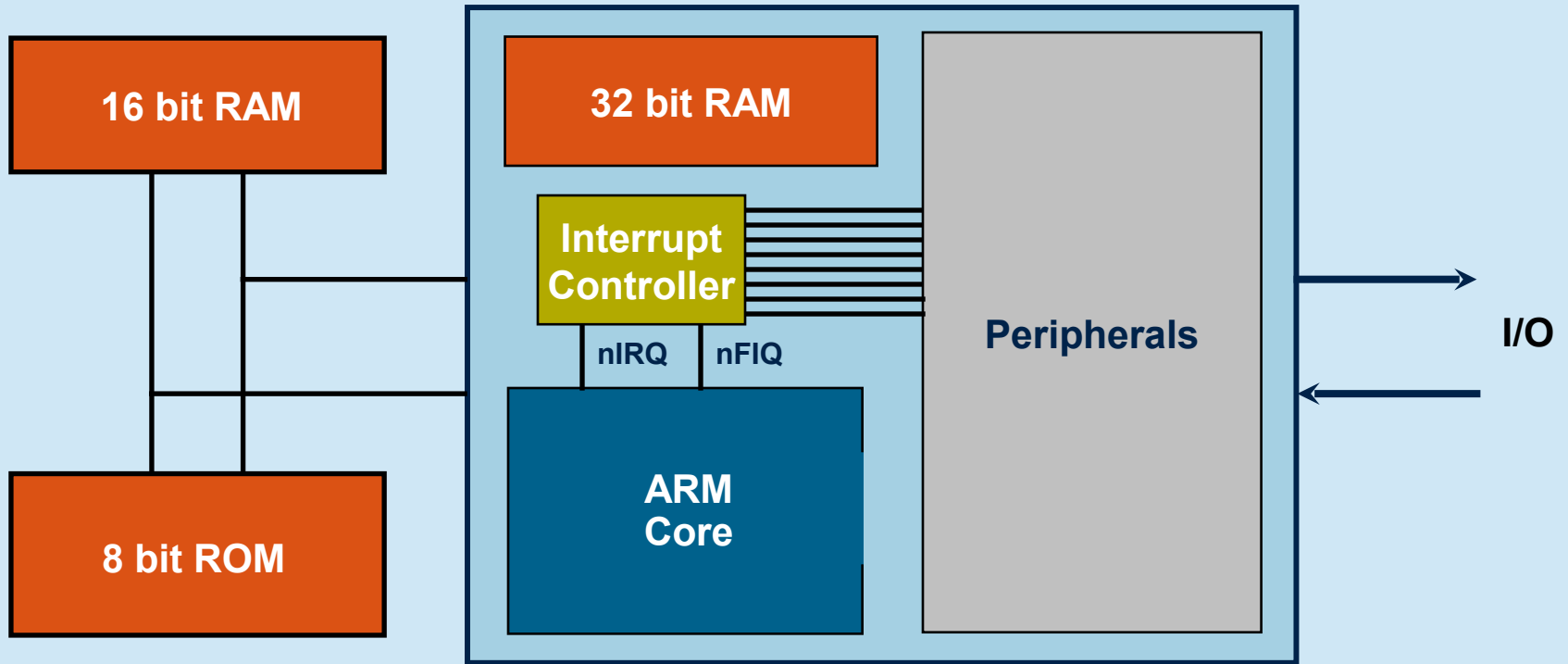
ADD r2,#1

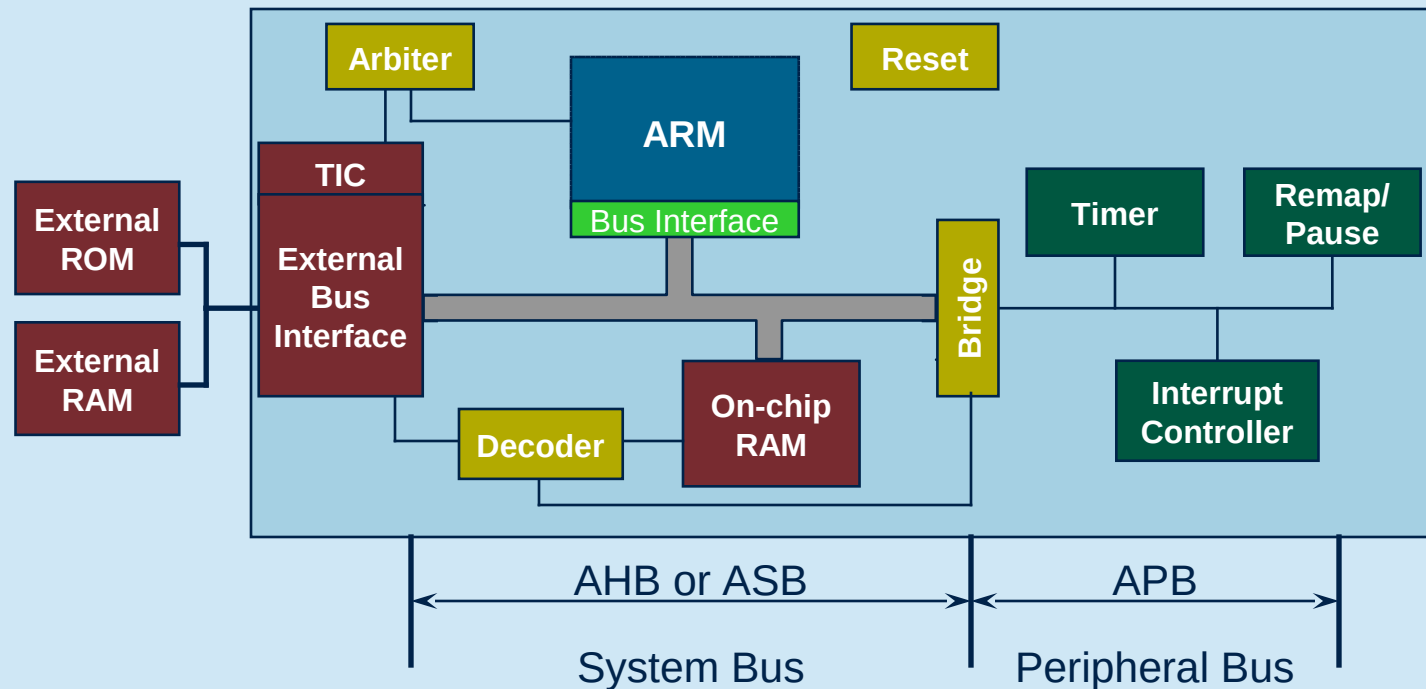
16-bit Thumb Instruction

Většina instrukcí generovaných překladačem:

- Nepoužívá podmíněné instrukce
- Stejný cílový registr s operandem
- Používá pouze spodní množinu registrů
- Konstanty mají omezenou velikost
- Inline barrel shifter není použit

Struktura procesoru (MCU)

AMBA

- Advanced Microcontroller Bus Architecture

ADK

- Complete AMBA Design Kit

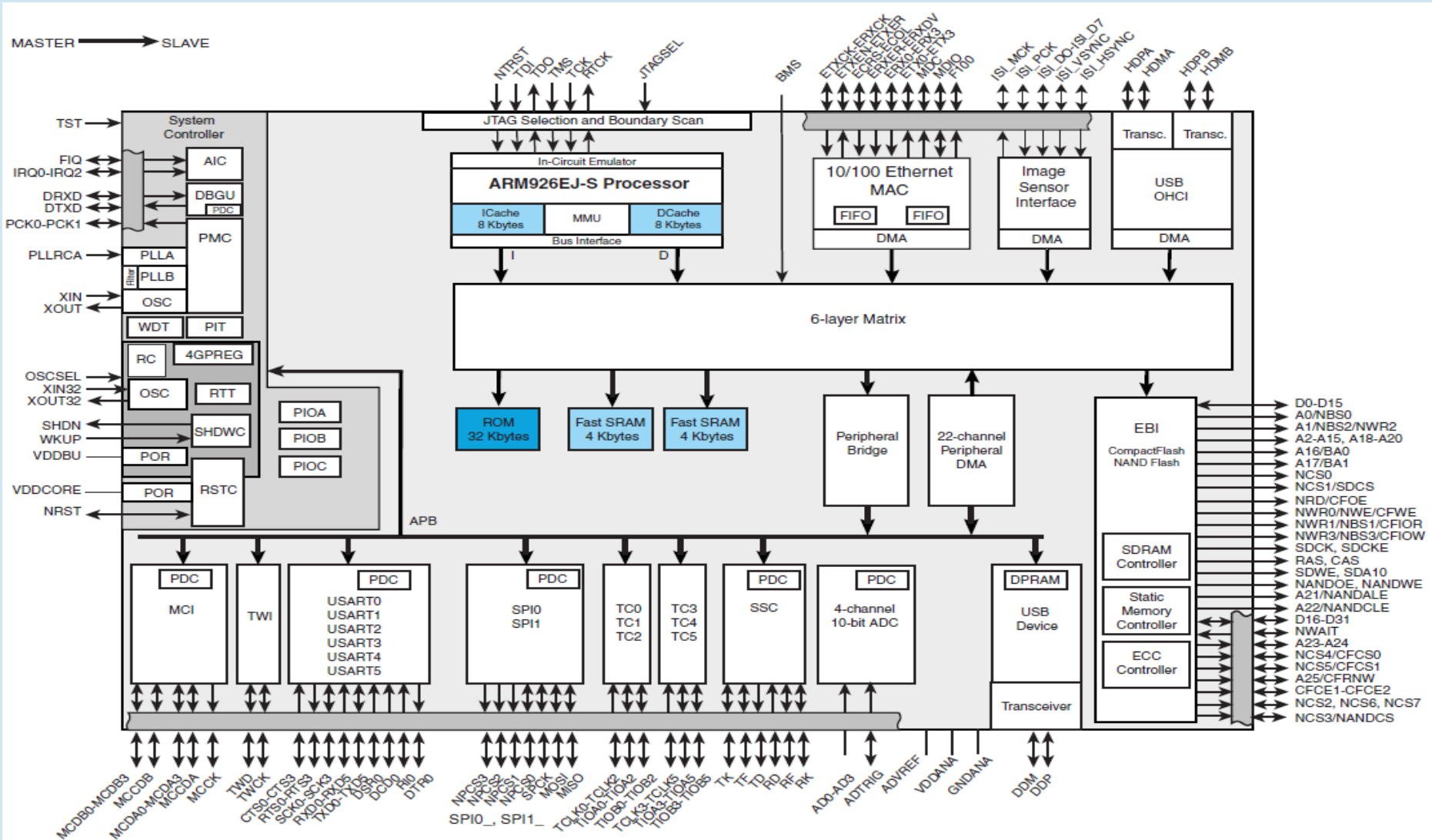
ACT

- AMBA Compliance Testbench

PrimeCell

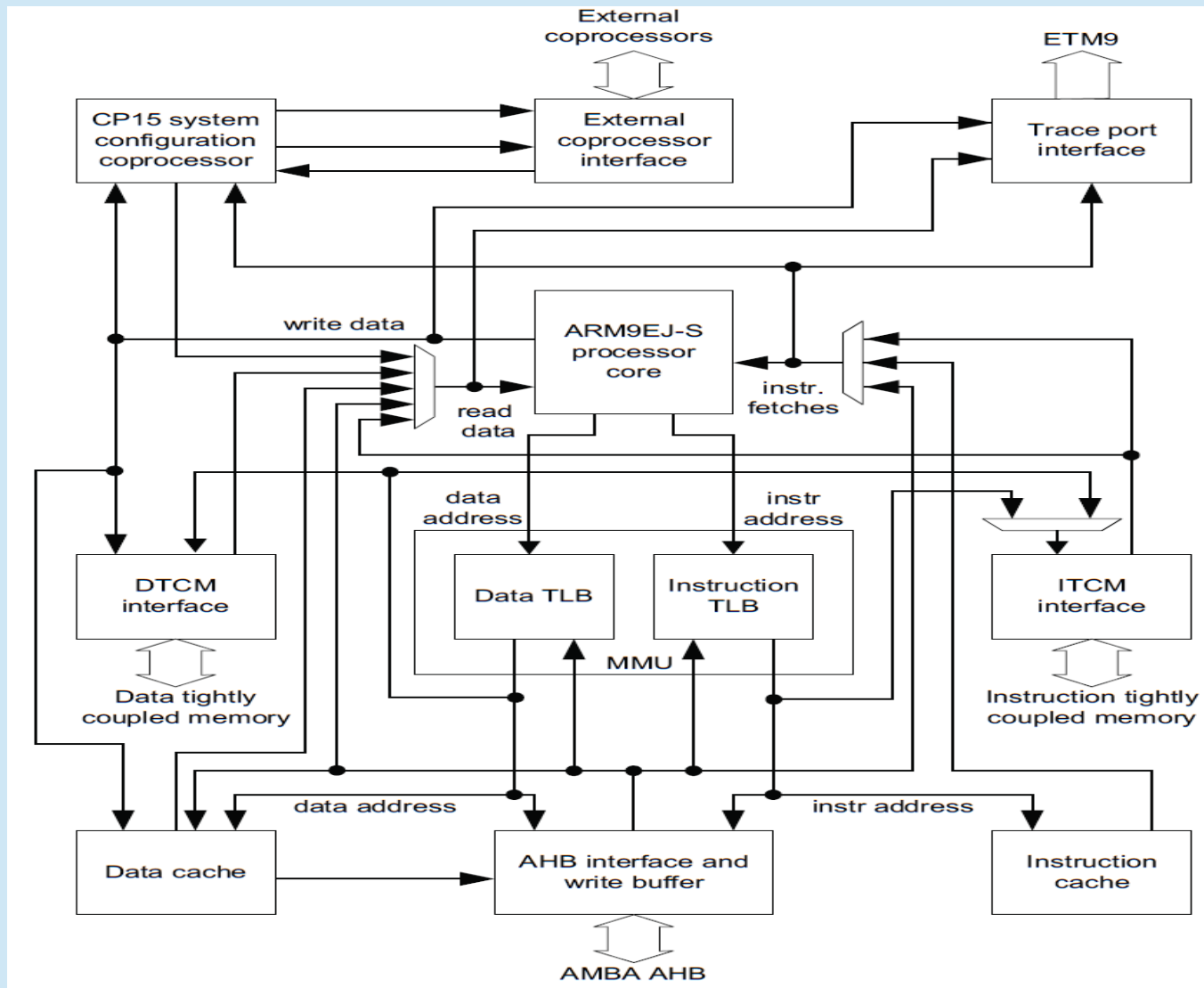
- ARM's AMBA compliant peripherals

Blokové schéma AT91SAM9260

Blokové schéma jádra ARM926

Vlastnosti AT91SAM9260

Incorporates the ARM926EJ-S™ ARM® Thumb® Processor

- **DSP Instruction Extensions, ARM Jazelle® Technology for Java® Acceleration**
- **8-KByte Data Cache, 8-KByte Instruction Cache, Write Buffer**
- **200 MIPS at 180 MHz**
- **Memory Management Unit**
- **EmbeddedICE™, Debug Communication Channel Support**

Additional Embedded Memories

- **One 32 KByte Internal ROM, Single-cycle Access At Maximum Matrix Speed**
- **Two 4 KByte Internal SRAM, Single-cycle Access At Maximum Matrix Speed**

External Bus Interface (EBI)

- **Supports SDRAM, Static Memory, ECC-enabled NAND Flash and CompactFlash®**

USB 2.0 Full Speed (12 Mbits per second) Device Port

USB 2.0 Full Speed (12 Mbits per second) Host Single Port (1 or 2)

Vlastnosti AT91SAM9260

Ethernet MAC 10/100 Base T

- Media Independent Interface or Reduced Media Independent Interface
- 28-byte FIFOs and Dedicated DMA Channels for Receive and Transmit

Image Sensor Interface

Bus Matrix

- Six 32-bit-layer Matrix
- Boot Mode Select Option, Remap Command

Fully-featured System Controller, including

- Reset Controller, Shutdown Controller
- Four 32-bit Battery Backup Registers for a Total of 16 Bytes
- Clock Generator and Power Management Controller
- Advanced Interrupt Controller and Debug Unit
- Periodic Interval Timer, Watchdog Timer and Real-time Timer